

ДОЗВІЛЬНА СИСТЕМА У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

Автор САГАЙДАК ЮЛІЯ ВІКТОРІВНА, к.ю.н., старший викладач кафедри правового регулювання економіки ДВНЗ "Київський національний економічний Університет ім. В.Гетьмана" (м.Київ) | |
Науково-практична Інтернет-конференція 20.04.2016 - Секція №2

Питання щодо процедур дозвільної системи, їх місця і ролі в адміністративному процесі, специфіка особливостей надання дозволів, певною мірою вивчалися наукою адміністративного права. Проте, вони й сьогодні залишаються актуальними, особливо, в контексті провадження державних реформ.

Основним нормативно-правовим документом, який регулює відносини в дозвільній системі є Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06 вересня 2005 р. № 2806-IV [1].

Дозвільна система у сфері господарської діяльності давно вже потребувала реформи.

Сформована у попередні роки система видачі документів дозвільного характеру характеризується наявністю великої кількості таких документів, складними процедурами їх отримання (у тому числі необхідністю щороку їх оновлювати), відсутністю чіткої системи нормативно-правових актів, якими би вона була регламентована (нині це закони та підзаконні акти, які іноді прямо суперечать один одному). Така ситуація перешкоджає здійсненню ефективного державного управління у сфері будівництва, земле- та природокористування, охорони здоров'я тощо. Підприємці переконані, що саме такий стан речей практично зводить нанівець бажання працювати легально і сприяє тінізації економіки та розвитку корупції [2].

Тож, на виконання Указу Президента «Про запровадження дозвільної системи у сфері підприємницької діяльності» від 20 травня 1999р. №539/99 [3] та реалізації поставлених завдань й було прийнято Закон України №2806-IV.

Відповідно до нормативного визначення, дозвільна система у сфері господарської діяльності – сукупність урегульованих законодавством відносин, які виникають між дозвільними органами, державними адміністраторами та суб'єктами господарювання у зв'язку з видачею документів дозвільного характеру, переоформленням, видачею дублікатів, анулюванням документів дозвільного характеру [1].

Відповідно до цього можна дати визначення дозвільній системі у сфері підприємницької діяльності, яка являє собою сукупність урегульованих законодавством відносин, які виникають між дозвільними органами, державними адміністраторами та суб'єктами підприємництва у зв'язку із видачею документів дозвільного характеру, переоформлення, видачею дублікатів, анулюванням документів дозвільного характеру [6].

Прийняття спеціального Закону у сфері дозвільної системи, дало певні позитивні зрушення. А саме, вперше на законодавчому рівні було визначено, що потреба в отриманні дозволу та окремі процедури його отримання визначаються лише законами. Також було встановлено декларативний принцип отримання дозволу та принцип організаційної єдності, які, до речі, мають бути застосовані до всіх процедур легалізації суб'єктів підприємництва і викладені в єдиному науково-практичному підході. До того ж введено посаду державного адміністратора, що може організувати видачу дозволу без участі суб'єкта підприємництва, що значно економить організаційно-матеріальні ресурси. Встановлено адміністративну відповідальність посадових осіб за порушення процедур видачі дозволів. Розроблено систему дозвільних центрів, в яких на основі принципу організаційної єдності мали би здійснюватися заходи щодо комплексного обслуговування суб'єктів підприємництва з приводу отримання ними дозволів.

Серед заходів щодо вдосконалення державної політики у сфері дозвільної системи, можемо назвати Закон України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» від 19 травня 2011 р. № 3392-VI [4].

Серед основних проблем застосування норм зазначеного Закону можна назвати наступні:

- часті зміни в законодавстві у сфері дозвільної системи;
- заходи нормативно-правового та організаційно-методологічного характеру, що були передбачені нормами Закону, здійснювалися вкрай неефективно і практично саботувалися центральними органами виконавчої влади. [2];
- не було скасовано дозвільні документи, застосування яких є економічно необґрунтованим, або ж не передбачалося безпосередньо законом (в основному, це стосується дозволів на розміщення об'єктів торгівлі);
- перелік видів діяльності, які потребують дозволу постійно збільшується. Деякі з них практично дублюються, змушуючи суб'єкта господарської діяльності здійснювати дозвільні процедури щодо однієї господарської операції декілька разів. Це стосується, наприклад, отримання фітосанітарного сертифікату та фітосанітарного сертифікату на реекспорт;

– юридична нееквівалентність щодо деяких дозволів на провадження господарської діяльності. Наприклад, деякі види діяльності, що пов'язані із здоров'ям населення та безпекою для життя, треба було б замінити на ліцензію, що вимагає відповідності ліцензійним вимогам, як у випадку із народним цілительством, що може серйозно зашкодити людині і вимагає посиленого контролю;

– відсутній механізм прискореного розгляду справ судами щодо відповідальності державних службовців, що забезпечують процес видачі дозволів;

– проблема відсутності ефективно працюючих дозвільних центрів, що полягає у відсутності методологічно-організаційних заходів, халатності керівників, а також браку коштів на матеріально-технічне оснащення для забезпечення вказаної роботи;

– через складність проходження за принципом організаційної єдності, дозвільні процедури здійснюються не повністю; власне, виконується певний їх етап або готується проміжний документ дозвільного характеру. Решта етапів дозвільної процедури здійснюються без дотримання принципу організаційної єдності. [5].

Отже, необхідно здійснити наступні заходи щодо вдосконалення дозвільної системи України:

– класифікувати види дозвільних процедур за ознакою напрямів їх здійснення: 1) пов'язана із легалізацією суб'єкта підприємництва; 2) щодо надання суб'єкту підприємництва права на провадження певних дій; 3) видача дозволів у сфері операцій зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими матеріалами і речовинами, сильнодіючими отруйними речовинами; 4) у сфері використання ядерної енергії; 5) у сфері захисту економічної конкуренції;

– визначити такі принципи здійснення дозвільних процедур щодо підприємництва: законність, об'єктивність, рівність суб'єктів підприємництва перед законом, демократизм, публічність, контрольованість, оптимізація регулюючого впливу уповноважених органів, сприяння розвитку конкуренції, взаємна відповідальність держави та підприємця, гуманізм і справедливість у взаємовідносинах між державою та підприємцем у процесі дозвільної діяльності;

– законодавчо закріпити сфери діяльності, щодо яких здійснюються дозвільні процедури, шляхом їх чіткого визначення: 1) є екологічно небезпечними або наслідком цієї діяльності є екологічна небезпека; 2) впливають на монополізацію ринків; 3) пов'язані зі зброєю, боєприпасами, вибуховими речовинами; 4) пов'язані із використанням паливно-енергетичних ресурсів; 5) пов'язані із продовольчим забезпеченням; 6) пов'язані з інноваціями; 7) пов'язані з інформаційним забезпеченням [5].

Список використаних джерел:

1. Про дозвільну систему у господарській діяльності: Закон України від 06 вересня 2005 р. №2806-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – №48, 2 груд. – Ст. 483.

2. Андрєєв О. Реформування дозвільної системи: етапи і проблеми [Електронний ресурс] / О. Андрєєв // Урядовий кур'єр. – Режим доступу: http://www.vlasnasprava.info/ua/dozvil/press.html?_m=publications&_t=rec&id=10683.

3. Про запровадження дозвільної системи у сфері підприємницької діяльності: Указ Президента від 20 травня 1999 р. №539/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 0. – 04 червня. – С. 148.

4. Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності: Закон України від 19 травня 2011 р. №3392-VI // Голос України. – 2011. – №108, 16 черв.

5. Завірюха Г.С. Дозвільні процедури у сфері підприємницької діяльності (адміністративно-правовий аспект): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Г.С.Завірюха. – К., 2011. – 20 с.

6. Сагайдак Ю.В. Адміністративно-правові засади легалізації суб'єктів підприємницької діяльності в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Ю.В. Сагайдак. – К.: КНЕУ, 2014. – 228с.